

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Harlindis en Relindis E.G.S.1 te Maaseik

Hoofdstructuur so

	Pedagogische eenheid	107672-127647-111823-127671
	Instellingsnummer	107672
	Instelling	Harlindis en Relindis E.G.S.1
directeur		Koen BAERTS
adres		Eerste Straat 19 - 3680 MAASEIK
telefoon		089-56.32.32
fax		089-56.30.77
e-mail		koen.baerts@kasomk.be
website/URL		http://www.kasomk.be/egs1
	Bestuur van de instelling	971101 - KaSO Maaseik-Kinrooi te MAASEIK
adres		Sint-Jansberg 39 - 3680 MAASEIK
	Scholengemeenschap	113423 - SGKSO Harlindis en Relindis te MAASEIK
adres		Sint-Jansberg 39 - 3680 MAASEIK
	CLB	114851 - Vrij CLB Maasland te MAASMECHELEN
adres		Deken Bernardstraat 4 - 3630 MAASMECHELEN
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	10/05/2012, 11/05/2012, 14/05/2012, 15/05/2012, 16/05/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	16/05/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	12/06/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Leander Froidcoeur en Chris Van Woensel
	Teamleden	Jurgen Hus Vera Timmers Hubert Van Tendeloo

Deskundige(n) behorend tot de nihil
administratie

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	8
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	8
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	8
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	9
3.1 Frans in 1A	9
3.2 Frans in basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming	10
3.3 Het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop- Verzorging-voeding	13
3.4 Techniek in 1B	15
3.5 Techniek in de a-stroom	16
3.6 Wiskunde in 1A	17
3.7 Wiskunde in de basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming	19
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	21
4.1 Begeleiding	21
4.2 Evaluatie	23
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	25
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	27
6.1 Wat doet de school goed?	27
6.2 Wat kan de school verbeteren?	27
6.3 Wat moet de school verbeteren?	28
7. ADVIES	29
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	30
9. ADDENDUM	31

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De scholengemeenschap Katholieke Scholengemeenschap Harlindis en Relindis Maaseik – Kinrooi bestaat uit een aantal pedagogische entiteiten: een eerstegraadsschool met drie vestigingen en drie scholen met een tweede en derde graad op twee vestigingsplaatsen. Verder behoren ook een internaat en een Centrum voor Deeltijds Onderwijs tot de scholengemeenschap. Vanaf het volgende schooljaar zullen de bovenbouwscholen samen met een deel van het internaat en het Centrum voor Deeltijds Onderwijs op één campus gelokaliseerd worden. Er is één schoolbestuur voor de hele scholengemeenschap, dat heel wat aspecten van de onderwijsorganisatie centraal voorbereidt en aanstuurt. Elke school kan eigen accenten kan leggen, maar de ‘herkenbare eenheid’ krijgt voorrang.

Dit verslag handelt over de vier administratieve scholen die samen het pedagogisch geheel Harlindis & Relindis Eerste graad vormen. In het verslag worden zij samen ‘de school’ genoemd. Sinds het schooljaar 2011-2012 zijn ze gevestigd op drie locaties met eenzelfde studieaanbod op de basisoptie Grieks–Latijn in het tweede leerjaar na, die alleen in de vestigingsplaats Eerstestraat te Maaseik wordt aangeboden. Uit het onderzoek blijkt dat de impliciete druk vanuit de bovenbouwscholen het principe van consecutiviteit², waarbij de eerstegraadsschool haar eigen finaliteit realiseert, onder druk zet.

De leerlingresultaten in de doorgelichte structuuronderdelen geven een ambivalent/wisselend beeld. Globaal genomen zijn de resultaten van bepaalde leerlingengroepen behoorlijk, in bepaalde basisopties echter zwak tot onvoldoende. Opvallend is ook de hoge concentratie B-attesten in bepaalde basisopties van het tweede leerjaar. Het aantal C-attesten blijft beperkt.

Uit het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en structuuronderdelen blijkt dat de school voor vrijwel alle onderzochte vakken, basisopties en beroepsvoorbereidende leerjaren de leerplandoelstellingen in onvoldoende mate realiseert. De oorzaken zijn te vinden in een gebrekkige leerplanstudie, waardoor o.a. leerplannen te laat of fragmentarisch worden ingevoerd, en in de beleidskeuzes in verband met lestijden en samenzettingen. Daarnaast is de evaluatie in de onderzochte structuuronderdelen meestal niet of onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen.

De randvoorwaarden hypothekeren ernstig de leerplanrealisatie in alle structuuronderdelen. De infrastructuur, de uitrusting en materiële leermiddelen ontbreken of zijn ontoereikend. Ook de grootte van de klasgroepen werkt soms belemmerend. De zwakke professionele samenwerking voor de meeste vakken binnen de verschillende basisopties en beroepsvoorbereidende leerjaren en de beperkte leerplangerichtheid zijn aanwijzingen voor het feit dat de school nog onvoldoende optreedt als eerste verantwoordelijke voor de eigen kwaliteitsbewaking.

De processen worden deels aangestuurd en opgevolgd door de scholengemeenschap, deels door het beleid van de school. Er is onduidelijkheid over de mate van autonomie van het beleid van de school om beslissingen te nemen over zaken die een directe invloed hebben op het goede verloop van de processen. Zo is het gebrek aan continuïteit in de opdrachten van een aantal leraren een jaarlijks terugkerend knelpunt. Verder is er te weinig aandacht voor sturing, opvolging en professionalisering. Er zijn duidelijke

² Onder het begrip "consecutiviteit" verstaat men dat de opeenvolgende onderwijsniveaus op systematische wijze geënt worden op hun onmiddellijk voorafgaand onderwijsniveau. De eerste graad secundair zal inspelen op het lager onderwijs, de tweede graad op de eerste graad, enz. Via deze consecutiviteit wordt er recht gedaan aan de eigen finaliteit van de diverse onderwijsniveaus.

implementatieverschillen vast te stellen tussen de verschillende vestigingsplaatsen. Dit geldt voor leer- en schoolloopbaanbegeleiding.

De leerlingenevaluatie berust op praktische schikkingen, maar inhoudelijk is er geen schoolbrede visie. Het beleid legt de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aspecten bij de vakgroepen en de individuele leraren. Het gebrek aan aansturing en opvolging leidt tot grote verschillen in de evaluatiepraktijk in de onderzochte structuuronderdelen. Nagenoeg alle vakgroepen staan nog voor grote uitdagingen in de uitwerking van een leerplangerichte en procesgerichte evaluatie- en rapporteringspraktijk. De resultaten van de aangeboden remediëring worden nog onvoldoende aangewend om de motivering van de B- en C-attesten te onderbouwen.

De school heeft vanuit gelijke onderwijskansen (GOK) een visie ontwikkeld op en concrete acties ondernomen in verband met taalbeleid Nederlands, maar heeft dit nog niet verbreed tot een coherent talenbeleid door gebrek aan visie en structurele ondersteuning.

De conclusie voor de drie onderzoeksvragen die in het kwaliteitsdecreet centraal staan, is overwegend negatief. Het erkenningsonderzoek wijst uit dat de onderwijsdoelstellingen in een groot aantal van de onderzochte vakken/basisopties niet bereikt worden. Het kwaliteitsonderzoek toont aan dat de school onvoldoende in staat is om de kwaliteit van haar eigen processen te onderzoeken en te bewaken. Uit de onderzochte processen blijkt immers dat er aanzetten zijn waarvoor verdere gelijkgerichte implementatie nodig is. Het is echter onduidelijk wie welke rol gaat opnemen in de aansturing en opvolging ervan. Dit leidt tot het besluit dat de school haar tekorten zonder externe ondersteuning niet kan wegwerken.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	Frans, techniek, wiskunde	
Graad 1	B	techniek	
Graad 1	Bouw- en houttechnieken	techniek	
Graad 1	Grieks-Latijn	techniek	
Graad 1	Industriële wetenschappen	techniek	
Graad 1	Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		alle vakken van het beroepenveld Kantoor en verkoop- Verzorging-voeding
Graad 1	Latijn	techniek	
Graad 1	Mechanica-elektriciteit	Frans, techniek, wiskunde	
Graad 1	Moderne wetenschappen	Frans, techniek, wiskunde	
Graad 1	Sociale en technische vorming	Frans, techniek, wiskunde	

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Loopbaanbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Frans in 1A

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelen van het graadlerplan basisvorming Frans (D/2010/7841/014) worden in functie van een eerste leerjaar evenwichtig en met voldoende diepgang gerealiseerd bij de grote meerderheid van de leerlingen.
- De doorlichting heeft plaats in een overgangsperiode van leerplan D/1997/0279/026 naar leerplan D/2010/7841/014, dat in het eerste leerjaar van kracht is sinds schooljaar 2010–2011. Het lerarenteam heeft de omschakeling van leerplan goed verwerkt en van de gelegenheid gebruik gemaakt om de onderwijsaanpak bij te sturen. Kennis van woordenschat en spraakkunst wordt grondig en in zinvolle contexten opgebouwd. De meeste taakspecifieke opdrachten voor lezen, luisteren, schrijven, spreken en mondelinge taalvaardigheid worden ingeoefend. De leraren spannen zich in om de doeltaal tijdens de les te gebruiken, maar slagen daar niet altijd in zodat Nederlands een prominente rol blijft spelen. Het leerboek is bepalend voor tekstkeuze en uitgevoerde taaltaken. Het binnenbrengen van de Franse cultuur gebeurt via extra materiaal en Franse films.
- De minimale uitrusting, die conform het leerplan in elke moderne vreemde taalles aanwezig moet zijn, is slechts gedeeltelijk aanwezig. Woordenboeken en cd-spelers zijn op een centraal punt voor handen, maar de computerlokalen zijn in twee van de drie vestigingsplaatsen onvoldoende beschikbaar of uitgerust met verouderde hardware. Ook een tv kan in de klas gehaald worden. Op één vestigingsplaats is er wel de mogelijkheid laptops en een grootbeeldprojector te lenen. De organisatorische aspecten om gebruik te kunnen maken van multimedia zijn tijd- en energierovend. Zo vormen ze een hindernis voor het geven van hedendaags taalonderwijs. De lokalen, waar de lessen Frans meestal doorgaan, zijn bovendien geen leerkrachtige omgevingen. Er is geen talig materiaal aanwezig en ook verwijzingen naar Franse cultuur ontbreken volledig. De inzet van de leraren zorgt er echter voor dat deze context weinig of geen invloed heeft op de realisatie van de leerplandoelen. Van integratie van ict als ondersteuning van het leerproces kan men echter niet spreken.
- De evaluatie is voldoende representatief voor het leerplan wat de proefwerken betreft, maar onvoldoende in het dagelijks werk. In het jaartotaal wegen de proefwerken zwaar door (2/3) ten opzichte van dagelijks werk (1/3). In de drie proefwerkenperiodes komen de vaardigheden lezen, luisteren en schrijven evenwichtig aan bod en zijn de opdrachten leerplangericht, valide en van een voldoende beheersingsniveau. Spreekvaardigheid wordt tijdens het schooljaar frequent geëvalueerd en mee verrekend in de examenpunten. Er loopt bij een aantal leraren een proefproject om criteria voor de beoordeling van spreekvaardigheid te gebruiken, maar dit is alsnog niet algemeen. Voor een aantal klasgroepen kan men geen objectiverende criteria voor de beoordeling van productieve vaardigheden voorleggen. De vakgroep heeft geen concrete afspraken over het beheersingsniveau van de vaardigheden en baseert zich daarvoor voornamelijk op de taaltaken in het leerboek. De gemeenschappelijkheid van de proefwerken voor alle leerlingen van het eerste leerjaar is een positief gegeven, maar houdt het risico in dat weinig rekening wordt gehouden met de verschillen tussen leerlingengroepen.
- De resultaten voor dagelijks werk zijn gebaseerd op een zeer frequente toetsing, waarbij kennis uitgebreid aan bod komt. Vaardigheden worden onvoldoende geëvalueerd tijdens het schooljaar zodat er geen accuraat beeld gegeven wordt van

wat leerlingen kunnen en evenmin van hun leerproces. De componenten van de punten dagelijks werk, o.a. de gewichten van de verschillende vaardigheden zijn niet transparant. De taken en toetsen wijzen wel op een overwicht van kennis op de vaardigheden. Over de puntenverdeling kennis/vaardigheden in het dagelijks werk zijn er geen afspraken binnen de vakgroep. De resultaten van de leerlingen op jaarbasis gaan over het algemeen van vrij goed voor de leerlingengroep met het keuzepakket Latijn en algemene vorming tot behoorlijk voor de leerlingengroep met het keuzepakket technologische activiteiten 2u (TA2). Bij de leerlingengroepen met het keuzepakket sociale en technische vorming of technologische activiteiten 4u (TA4) zijn de resultaten vrij zwak. De leerlingengroep (TA 4), die over het algemeen minder taalvaardig is, heeft net als de leerlingengroep met het keuzepakket Latijn geen extra uur Frans.

- De leerlingen verzamelen hun taken en toetsen dagelijks werk voor Frans en andere vakken in een 'Communicatiemap', die dagelijks door de ouders kan ingekeken worden. Specifieke tekorten worden over het algemeen mondeling met de ouders besproken en staan niet, tenzij heel algemeen, in het rapport genoteerd onder het lemma 'commentaar van de klassenraad'. De leerlingen ontvangen ook een attituderapport over hun werk-, leer- en leefhouding, dat op schoolniveau wordt opgesteld. Er zijn echter weinig of geen sporen van evaluatie en rapportering over de vakspecifieke attitudes.
- Leerlingen worden goed begeleid en remediërslessen zijn structureel ingebed in de werking van de school. De leraren nemen de eerstelijnszorg ernstig op, maar de geleverde inspanningen worden nog niet altijd in het leerlingvolgsysteem geregistreerd. Het leerproces van de leerlingen wordt ondersteund door gestructureerd onderwijs: aandacht voor leerstrategieën, duidelijke instructies en leerstofoverzichten zijn daarvan voorbeelden. Alle leerlingen houden verplicht een studeerschrift bij, dat regelmatig gecontroleerd wordt door de leraren. Verder volgen leerlingen, die daar nood aan hebben, een cursus leren leren. De grondige bespreking en verbetering van toetsen toont nog leraarafhankelijke verschillen. Een bespreking van veel voorkomende fouten op de proefwerken is wel algemeen gebruikelijk en wordt aangegrepen om leerlingen taalvaardiger te maken. De grote instroom van leerlingen uit Nederland, die dikwijls een taalachterstand hebben voor Frans, probeert men op te vangen met een cursus Frans in augustus. De deelname daaraan is wel vrijblijvend.
- In de vakgroep Frans van de eerste graad is de dynamiek aanwezig om verder te groeien naar meer samenhang en gelijkgerichtheid. Daar zijn nu al tastbare resultaten van zoals de gemeenschappelijke proefwerken, controletoeetsen en jaarplannen en de evaluatiefiches die uitgewerkt zijn voor spreken en mondelinge interactie. De resultaten van de leerlingen worden geanalyseerd, maar leiden niet altijd tot het in vraag stellen van het eigen didactisch handelen. De vakgroep besteedt aandacht aan deskundigheidsontwikkeling en in functie daarvan aan leerplanstudie. De pedagogische begeleider wordt geraadpleegd. Een aantal leraren volgt buitenschoolse nascholingen. Gevolgde nascholingen geven meestal aanleiding tot het multipliceren van verworven inzichten en het doorgeven van materiaal.

3.2 Frans in basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming

Voldoet in Moderne wetenschappen

Voldoet niet in Mechanica-elektriciteit en in Sociale en technische vorming

Motivering

- Op basis van de aangeleverde documenten kan niet vastgesteld worden dat de leerlingen van het tweede leerjaar A basisoptie Mechanica – elektriciteit in schooljaar 2010-2011 de leerplandoelstellingen basisvorming Frans (D/1997/0279/026) realiseren. In 2011–2012 geven de proefwerken, die op het nieuwe leerplan zijn

afgestemd, aan dat het grootste deel van de leerlingen in de basisoptie Mechanica – elektriciteit deze leerplandoelstellingen (D/2010/7841/014) niet realiseren.

- In de basisoptie Mechanica – elektriciteit bleef in het schooljaar 2010–2011 het B-leerplan D/1997/0279/026 in gebruik. Het in dat jaar gehanteerde leerboek dateerde uit 1995 en was behoorlijk verouderd. Op basis van de beschikbare documenten kon niet vastgesteld worden dat spreek-, lees- en schrijfvaardigheid voldoende werden ingeoefend. Toetsen dagelijks werk omvatten zeer frequent vertaal oefeningen en contextloze woordenschat en spraakkunst. Wat leesvaardigheid betreft beperken de tekstsoorten zich meestal tot dialogen. Vanaf de overschakeling naar het leerplan D/2010/7841/014 in schooljaar 2011–2012 krijgen de leerlingen van het tweede leerjaar in alle basisopties hetzelfde curriculum. De leerlingen van de basisoptie Mechanica – elektriciteit hebben nochtans een uur minder Frans (3u) dan de andere basisopties (3u + 1u) in hun lessenrooster. Om tijd uit te sparen in functie van taalkennis komt de component cultuur minimaal aan bod. Kennis wordt wel in zinvolle contexten opgebouwd. Rekening houdend met de beschikbare tijd, voldoet ook het inoefenen van de verschillende vaardigheden en de variatie in tekstsoorten.
- De leerplangerichte proefwerken geven aan dat het grootste deel van de leerlingen in de basisoptie moderne wetenschappen de leerplandoelstellingen (D/2010/7841/014) realiseren op een diepgaand niveau.
- In het tweede leerjaar voerde het lerarenteam het nieuwe leerplan proactief in voor de basisoptie moderne wetenschappen. De leerplandoelen worden op een goed niveau gerealiseerd met evenwichtige aandacht voor de vaardigheden tijdens de lespraktijk. Kennis van woordenschat en spraakkunst wordt grondig en in zinvolle contexten opgebouwd. De meeste taakspecifieke opdrachten voor lezen, luisteren, schrijven, spreken en mondelinge taalvaardigheid worden ingeoefend. De leraren spannen zich in om de doeltaal tijdens de les te gebruiken, maar slagen daar niet altijd in zodat Nederlands een prominente rol blijft spelen. De vakgroep vult het leerboek aan met extra teksten, taken en oefeningen en besteedt ook aandacht aan de Franse film.
- De resultaten voor toetsen en taken dagelijks werk en de leerplangerichte proefwerken geven aan dat het grootste deel van de leerlingen in de basisoptie Sociale en technische vorming de leerplandoelstellingen (D/2010/7841/014) niet realiseren.
- Ook voor de basisoptie Sociale en technische vorming voerde het lerarenteam het nieuwe leerplan proactief in. De leerplandoelen worden op een goed niveau aangeboden, maar niet gerealiseerd door het merendeel van de leerlingen. Kennis van woordenschat en spraakkunst wordt in zinvolle contexten aangeboden, maar niet verworven. De meeste taak specifieke opdrachten voor lezen, luisteren, schrijven, spreken en mondelinge taalvaardigheid worden ingeoefend. Het leerboek is bepalend voor tekstkeuze en uitgevoerde taaltaken. Het binnenbrengen van de Franse cultuur gebeurt via extra materiaal en Franse film. De leraren spannen zich in om de leerlingen te motiveren maar slagen daar slechts gedeeltelijk in. Het leerboek staat zeer centraal en het onderwijsleergesprek is de dominante werkvorm. Er zijn weinig of geen sporen van differentiatie in aanpak in functie van deze leerlingengroep en de beperkte materiële uitrusting nodigt niet uit tot een meer gevarieerde lespraktijk.
- De minimale uitrusting, die conform het leerplan in elke moderne vreemde taalles aanwezig moet zijn, is immers slechts gedeeltelijk aanwezig. Woordenboeken en cd-spelers zijn op een centraal punt voor handen, maar de computerlokalen zijn in twee van de drie vestigingsplaatsen onvoldoende beschikbaar of uitgerust met verouderde hardware. Ook een tv kan in de klas gehaald worden. Op één vestigingsplaats is er wel de mogelijkheid laptops en een grootbeeldprojector te lenen. Van integratie van ict als ondersteuning van het leerproces kan men echter niet spreken. De organisatorische aspecten om gebruik te kunnen maken van multimedia zijn tijd- en energierovend. Zo vormen ze een hindernis voor het geven van hedendaags taalonderwijs. De lokalen, waar de lessen Frans meestal doorgaan, zijn bovendien geen leerkrachtige omgevingen. Er is geen talig materiaal aanwezig en ook verwijzingen naar Franse cultuur ontbreken volledig. De leraren zetten zich zeer in om ondanks de niet zo comfortabele omstandigheden de leerplandoelstellingen te realiseren. Zijzelf zijn van

mening dat het mogelijk zou zijn de motivatie van deze leerlingengroep te verhogen met behulp van een goede materiële ondersteuning.

- De evaluatie is voldoende representatief voor het leerplan wat de proefwerken betreft, maar onvoldoende voor het dagelijks werk. In het jaartotaal wegen de proefwerken zwaar door (2/3) ten opzichte van dagelijks werk (1/3). In de drie proefwerkperiodes komen de vaardigheden lezen, luisteren en schrijven evenwichtig aan bod en zijn de opdrachten leerplangericht, valide en van een voldoende beheersingsniveau. Spreekvaardigheid wordt tijdens het schooljaar frequent geëvalueerd en mee verrekend in de proefwerkpunten. Er loopt bij een aantal leraren een proefproject om criteria voor de beoordeling van spreekvaardigheid te gebruiken, maar dit is alsnog niet algemeen. Voor een aantal klasgroepen kan men geen objectiverende criteria voor de beoordeling van productieve vaardigheden voorleggen. De vakgroep heeft geen concrete afspraken over het beheersingsniveau van de vaardigheden en baseert zich daarvoor voornamelijk op de taaltaken in het leerboek. De gemeenschappelijkheid van de proefwerken voor alle leerlingen van het tweede leerjaar is een positief gegeven, maar houdt het risico in dat weinig rekening wordt gehouden met de verschillen tussen leerlingengroepen.
- De resultaten voor dagelijks werk zijn gebaseerd op een zeer frequente toetsing, waarbij kennis uitgebreid aan bod komt. Vaardigheden worden onvoldoende geëvalueerd tijdens het schooljaar zodat er geen accuraat beeld gegeven wordt van wat leerlingen kunnen en evenmin van hun leerproces. De componenten van de punten dagelijks werk, o.a. de gewichten van de verschillende vaardigheden zijn niet transparant. De taken en toetsen wijzen wel op een overwicht van kennis op vaardigheden. Over de puntenverdeling kennis/vaardigheden in het dagelijks werk zijn er geen afspraken binnen de vakgroep. Globaal genomen zijn de leerlingenresultaten in de basisoptie moderne wetenschappen heel behoorlijk.
- De gemeenschappelijkheid van de proefwerken leidt tot zeer lage scores in de basisopties Mechanica-elektriciteit en Sociale en technische vorming. Een groot aantal leerlingen in deze basisopties haalt een onvoldoende zowel voor dagelijks werk als voor de proefwerken. Wat de basisoptie Sociale en technische vorming betreft, wijt de vakgroep dit aan het feit dat de leerlingen het advies na het eerste leerjaar om over te stappen naar het beroepsvoorbereidend leerjaar niet opvolgen.
- Ook in de basisoptie Mechanica – elektriciteit zijn de resultaten vanaf het schooljaar 2011–2012 ondermaats. Deze leerlingen, die in hun lesrooster drie uren Frans hebben, krijgen dezelfde proefwerken voorgelegd als de leerlingen met vier uur Frans. De leerlingen Mechanica – elektriciteit scoren vooral onvoldoende op de componenten schrijven en taalkennis. Uit de toetsen en taken dagelijks werk blijkt nochtans dat de leerlingen oefenmogelijkheden krijgen, zij het binnen de beschikbare tijd. Schrijfvaardigheid wordt tijdens het dagelijks werk geëvalueerd in het eerste trimester, luister en schrijfvaardigheid in het tweede trimester, en dit terwijl alle vaardigheden in elke proefwerkperiode worden geëvalueerd.
- De leerlingen verzamelen hun taken en toetsen dagelijks werk voor Frans en andere vakken in een 'Communicatiemap', die dagelijks door de ouders kan ingekeken worden. Specifieke tekorten worden over het algemeen mondeling met de ouders besproken en staan niet, tenzij heel algemeen, in het rapport genoteerd onder het lemma 'commentaar van de klassenraad'. De leerlingen ontvangen ook een attituderapport over hun werk-, leer- en leefhouding, dat op schoolniveau wordt opgesteld. Er zijn echter weinig of geen sporen van evaluatie en rapportering over de vakspecifieke attitudes.
- Leerlingen worden goed begeleid en remediëringslessen zijn structureel ingebed in de werking van de school. De leraren nemen de eerstelijnszorg ernstig op, maar de geleverde inspanningen worden nog niet in het leerlingvolgsysteem geregistreerd. Het leerproces van de leerlingen wordt ondersteund door gestructureerd onderwijs: aandacht voor leerstrategieën, duidelijke instructies en leerstofoverzichten zijn daarvan voorbeelden. De leerlingen houden een studeerschrift bij, dat bij minder goede

resultaten regelmatig gecontroleerd wordt door de leraren. De grondige bespreking en verbetering van toetsen toont nog leraarafhankelijke verschillen. Een bespreking van veel voorkomende fouten op de examens is wel algemeen gebruikelijk en wordt aangegrepen om leerlingen taalvaardiger te maken. Extra oefeningen worden ook aangereikt via het elektronisch leerplatform. Klasobservaties wijzen er op dat, ondanks de goede voornemens van de vakgroep, het onderwijsleergesprek dominant is, af en toe afgewisseld met werk per twee of in groep en dit leraarafhankelijk. In een aantal gevallen is er een aanzet tot begeleid zelfstandig werken met opdrachten, die vooral het inoefenen van spraakkunst beogen en verbeterersleutels. Toch is het aantal tekorten in het tweede leerjaar hoog in de basisopties Mechanica-elektriciteit en Sociale en technische vorming. Voor deze leerlingengroepen, die meer ondersteuning nodig hebben, zijn noch preventief noch curatief extra maatregelen genomen.

- In de vakgroep Frans van de eerste graad is de dynamiek aanwezig om verder te groeien naar meer samenhang en gelijkgerichtheid. Daar zijn nu al tastbare resultaten van zoals de gemeenschappelijke proefwerken, controletoetsen en jaarplannen en de evaluatiefiches, die uitgewerkt zijn voor spreken en mondelinge interactie. De resultaten van de leerlingen worden geanalyseerd, maar leiden niet altijd tot het in vraag stellen van het eigen didactisch handelen. Men is wel op zoek naar een oplossing voor de zwakke resultaten van bepaalde leerlingengroepen. De vakgroep besteedt aandacht aan deskundigheidsontwikkeling en in functie daarvan aan leerplanstudie. De pedagogische begeleider wordt geraadpleegd. Een aantal leraren volgt buitenschoolse nascholingen. Gevolgde nascholingen geven meestal aanleiding tot het multipliceren van verworven inzichten en het doorgeven van materiaal.

3.3 Het beroepsvoorbereidend leerjaar Kantoor en verkoop- Verzorging-voeding

Voldoet niet

Motivering

- De leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. Deze vaststelling is toe te schrijven aan de tekorten in de infrastructuur en de uitrusting zoals ze worden omschreven in de minimale materiële vereisten van de leerplannen³. Ook het feit dat leraren zich onvoldoende professionaliseren, hypothekeert de leerplanrealisatie.
- Er is weinig stabiliteit in de attributies van de leraren van 'Kantoor en verkoop'. Vorig schooljaar hadden de leraren een andere opdracht. Zo werd tijdens de doorlichting vastgesteld dat niet alle leraren de nodige vakdeskundigheid bezitten. De ict-infrastructuur verschilt sterk naargelang van de vestigingsplaats, wat repercussies heeft op de leerplanrealisatie. Hoewel het leerplan opteert voor 'Taalgericht vakonderwijs' zijn hierover nog geen concrete afspraken gemaakt en moet de implementatie ervan nog worden opgestart. De school wordt echter geconfronteerd met taalheterogeniteit in de klasgroepen. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de realisatie van de leerplandoelstellingen erg leraar- en/of vestigingsplaatsgebonden is.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen voor de vakken 'initiatie in administratie, retail en logistiek', 'ict-vaardigheden' en 'klaviervaardigheid' voldoen slechts op één vestigingsplaats. De didactische aanpak en de organisatie van de lessen, die er overwegend in het computerlokaal plaats vinden, beantwoorden daar aan de visie van het leerplan. In de andere vestigingsplaatsen is de ict-infrastructuur niet altijd beschikbaar en/of zijn de computers verouderd, kan bepaalde software moeilijk toegepast worden en verloopt de toegang tot het internet stroef. Tijdens de doorlichting werd er ook vastgesteld dat de toegang tot het internet erg beperkt is waardoor de

³ Kantoor en verkoop –leerplan D/2011/7841/033 en Verzorging voeding leerplan D/2003/0279/011

leerlingen geen toepassingen oefenen. De beperking van de ict-infrastructuur hypothekeert de realisatie van de doelstellingen 7, 8 en 9. Bovendien hebben de leraren zich onvoldoende kunnen voorbereiden op de vakken, waardoor bepaalde lessen gereduceerd worden tot eenvoudige leesoefeningen. Dit alles ondergraaft de leerplanrealisatie.

- Voor de leerplanrealisatie van 'Verzorging-voeding' is het leerboek en niet het leerplan de leidraad. De leerplanrealisatie wordt gehypothekeerd door materiële tekorten. De infrastructuur is niet altijd veilig voor de leerlingen. Door deze materiële tekorten verschilt de leerplanrealisatie sterk naargelang van de vestigingsplaats. De meeste leraren hebben stabiele attributies en zijn meestal verbonden met een vestigingsplaats. De laatste schooljaren hebben de leraren weinig vakgebonden nascholing gevolgd. Deze vaststelling verklaart deels de leraar- en vestigingsplaatsgebonden verschillen m.b.t. de diepgang van de leerplanrealisatie. Nochtans zijn er leraren die pleiten voor uitdagend onderwijs maar zij stuiten dan op weerstand binnen de vakgroep.
- De praktijklessen voeding zijn nog te veel 'kooklessen' met vestigingsplaatsgebonden klemtonen, terwijl het leerplan innoverende perspectieven biedt. Door de conventionele aanpak worden de meeste doelstellingen m.b.t. 'het bereiden van de maaltijden' gerealiseerd. De realisatie met de noodzakelijke diepgang van de doelstellingen 3, 4, 8, 9 en 13 staat dan weer onder druk. Alle leraren hebben in hun lessen aandacht voor tafeletiquette. De alertheid voor handhygiëne gaat verloren door de ontoereikende infrastructuur.
- Het leerboek is het instrument voor de leerplanrealisatie van het vak 'personenzorg'. Globaal voldoet de leerplanrealisatie maar de evaluatie, de didactische aanpak en de lesorganisatie, verschillen naargelang de leraar.
- Het ontbreken van een polyvalent lokaal en de specifieke uitrusting voor het vak 'zorg voor leef- en woonsituatie' (minimale materiële vereisten leerplan Verzorging-voeding BVL D/2003/0279/011 pagina 32 en 33) hypothekeert de leerplanrealisatie ernstig. De leraren hebben leren leven met deze materiële tekorten. Maar hierdoor is de participatie van de leerlingen aan bepaalde aspecten van het praktijkonderricht erg beperkt, waardoor de leerplanrealisatie ernstig wordt gehypothekeerd.
- De infrastructuur voor 'zorg voor voeding' voldoet op één van de drie vestigingsplaatsen. In twee van de drie vestigingsplaatsen zijn de lokalen op één na, verouderd. Verder beantwoordt de uitrusting soms niet aan de grootte van de klasgroep, waardoor er gevaarlijke situaties ontstaan. Bovendien wordt soms het praktijklokaal 'voeding' ook voor een ander vak gebruikt.
- In alle vestigingsplaatsen komen de 'aspecten m.b.t. hygiëne' onder druk te staan o.a. door het delen van het vaklokaal 'voeding' met andere vakken en kan de handhygiëne beter. De ruimte voor theorie en de mogelijkheid voor presentatie en bediening zijn ofwel veeleer beperkt ofwel weinig uitnodigend. De leraren besteden wel veel aandacht aan tafeletiquette. De integratie van media in de theorie is veeleer beperkt, omdat de beschikbare media op school niet worden aangewend.
- Deze laatste vaststelling geldt ook voor het vak 'personenzorg' in twee van de drie vestigingsplaatsen. Door het ontbreken van media primeert daar de bord- en krijtdidactiek, afgewisseld met leesoefeningen, terwijl in één vestigingsplaats door aanwending van de beschikbare media de lessen meer uitdagend zijn voor de leerlingen.
- De infrastructuur voor het vak 'zorg voor leef- en woonsituatie' is of beperkt of ondermaats. Leraren trachten dit op te vangen door te veel aandacht te besteden aan het onderdeel 'decoratieve en/of functionele werkvormen'. Door de beperkingen van infrastructuur worden de doelstellingen 33, 34, 39, 43 en 44 afhankelijk van de vestigingsplaats ofwel niet met de noodzakelijke diepgang gerealiseerd ofwel komt de realisatie ervan regelrecht onder druk te staan en/of worden ze in hoofde van de leerlingen niet gerealiseerd.
- De verankering van leraren aan de vestigingsplaats heeft gevolgen voor de vakgroepwerking. Hoewel er driemaal per schooljaar formeel vakoverleg is, blijven de

onderwijsorganisatie, de aanwending van media, de didactische aanpak en evaluatie erg leraar- en/of vestigingsplaatsgebonden. De leraren hebben wel veel aandacht voor de socio-emotionele problemen van de leerling. De aandacht voor remediering is sterk leraargebonden. Sommige leraren gaan ervan uit dat inhaallessen enkel worden georganiseerd op vraag van de leerling.

- Het evaluatiebeleid gaat nog te veel uit van een aantal tradities, rekening houdend met de eigenheid en de cultuur van de vestigingsplaats. De evaluatiefrequentie is erg divers. Zo zijn er leraren die elke les een toets plannen, terwijl anderen erg gespreid evalueren. Er zijn afspraken m.b.t. controletoeetsen (grote testen) aan het eind van het trimester. Hoewel de meeste leerlingen behoorlijke resultaten behalen, is de wijze van evalueren door het ontbreken van verbeter sleutels erg leraarafhankelijk, wat de transparantie van de evaluatie ondergraaft.
- Voor een aantal vakken zijn er voldoende toetsen en taken om de leerlingen te kunnen opvolgen en het onderwijsproces zo nodig bij te sturen. Maar dit wordt nog te weinig benut. Voor een aantal onderdelen van het vak 'zorg voor woon en leefmilieu' wordt onvoldoende leerplangericht geëvalueerd. Ook beheersen nog niet alle leraren het leerplan voldoende om leerplangericht te toetsen. Zo wordt het onderwijsproces onvoldoende benut om de leerlingen te sturen en te oriënteren in het vervolgonderwijs.

3.4 Techniek in 1B

Voldoet niet

Motivering

- De ontwikkelingsdoelen worden onvoldoende nagestreefd en de leerplandoelstellingen worden onvoldoende gerealiseerd.
- De school organiseert voor de zes verplichte wekelijkse lestijden techniek in de basisvorming een specifiek aanbod voor jongens (6 lestijden: hout, metaal en zeer beperkt de verkenningengebieden verzorging en bouw) en meisjes (slechts 5 lestijden: verzorging, hout, kunststoffen, mode, elektriciteit, tuinbouw). Nochtans schrijft het leerplan voor dat er minstens vijf verkenningengebieden moeten worden aangeboden. Er wordt structureel een lestijd ict en/of een lestijd technisch tekenen geroosterd. Dit gaat in tegen het leerplanconcept dat stelt dat ict geen verplicht verkenningengebied op zich is, maar sterk aanbeveelt om ondersteunende kennis, vaardigheden en inzichten te bieden in alle verkenningengebieden.
- Daarnaast vult de school het keuzegedeelte in met 4-5 extra lestijden techniek (technologische activiteit of huishoudkunde). De invulling van het keuzegedeelte bestaat hoofdzakelijk uit de uitbreiding van de reeds aangeboden verkenningengebieden (hout en metaal). Nochtans stelt het leerplan dat voor elke extra lestijd een extra verkenningengebied wordt opgenomen. De school laat hier kansen liggen om de algemene vakdoelstellingen te bereiken o.a. : 'Door het bewerken en verwerken van zoveel mogelijk grondstoffen en materialen, door het toepassen van diverse technieken en het gebruiken van verscheidene gereedschappen kennismaken met een brede waaier van verkenningengebieden. Door een polyvalent aanbod van verkenningengebieden de leerlingen méér kansen bieden om een verantwoorde studiekeuze te maken.' Door het verengen van het aanbod krijgen de leerlingen een sterke technische vakinhoudelijke uitwerking die tracht tegemoet te komen aan de verwachtingen van de bovenbouwschool maar niet beantwoordt aan de algemene doelstellingen en de ontwikkelingsdoelen.
- De minimale materiële vereisten in de verschillende vestigingsplaatsen zijn onvoldoende aanwezig en hypothekeren een kwaliteitsvolle leerplanrealisatie. De noodzakelijke algemene infrastructurele voorzieningen zoals een degelijk uitgerust technieklokaal met o.a. voldoende ruimte voor les- en werktafels, opbergruimte, de nodige didactische materialen en media, één computer per drie leerlingen met internetaansluiting, mogelijkheid tot printen, ... en de specifieke uitrusting in functie van de aangeboden verkenningengebieden zoals onder meer een wasmachine, een

droogkast, een haardroger, een accu handboormachine, ... ontbreken. De gebruikte kolomboormachines zijn onvoldoende beveiligd en de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen zijn niet beschikbaar of worden onvoldoende gebruikt. In deze omstandigheden is het onmogelijk ergonomisch en veilig te werken en een correcte werkmethode en werkhouding aan te leren.

- De leerplanrealisatie wordt ook ernstig gehypothetiseerd door het gebrek aan continuïteit in de opdrachtenverdeling. De opgebouwde professionaliteit wordt daardoor onvoldoende benut om bijv. de inhoud van de verkenningengebieden kritisch te toetsen aan het leerplan, de techniekprojecten en het cursusmateriaal bij te sturen. Al deze factoren wegen zwaar op de motivatie van de meeste leraren en leiden tot frustraties en moedeloosheid.
- Het cursusmateriaal is nog niet volledig afgestemd op het leerplan. De werkbundels voor de realisaties zijn voor de meeste verkenningengebieden zeer goed uitgewerkt (hout, metaal, elektriciteit en mode). Voor verzorging, tuinbouw, ... zijn de praktische realisaties nog onvoldoende uitgewerkt en missen ze diepgang. De integratie van ict, het aanzetten tot probleemoplossend denken en de uitwerking volgens het technologische proces zijn nog belangrijke werkpunten.
- De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De vraagstelling in de taken en toetsen is vooral gericht op reproduceerbare kennis. Evaluatie wordt onvoldoende als onderdeel van het leerproces gezien. Evalueren in functie van het bijsturen van het leerproces, de inzichten in het leerproces en de verhoogde leerlingbetrokkenheid vertaalt zich nog onvoldoende in nieuwe evaluatievormen zoals coöperatieve evaluatie en peerevaluatie. De leerlingen worden gestimuleerd om zichzelf te evalueren, maar de beoordelingscriteria zijn niet bepaald en de resultaten zijn niet aantoonbaar. De beoordeling van de vaardigheden is vaag en weinig transparant. Er zijn geen gelijkgerichte en duidelijke afspraken over bijv. de verhoudingen tussen kennis, vaardigheden en vakgebonden attitudes. De richtlijn '80-90% hanteren' en '10-20% duiden en begrijpen' vertaalt zich niet in alle projectbundels en evaluaties. De leerresultaten worden per verkenningengebied gerapporteerd.
- Ondanks de hoger beschreven knelpunten heerst er een aangenaam leer- en leefklimaat. De leraren trachten met creatieve (nood)oplossingen de leerlingen positief te stimuleren en uit te dagen.
- De vakgroepen (opgesplitst aanbod jongens/meisjes) vergaderen ongeveer één maal per trimester. De agenda's zijn onduidelijk en uit de verslaggeving blijkt dat vooral praktische afspraken aan bod komen. Vakinhoudelijke afspraken zoals bijv. een degelijke leerplanstudie, de gelijkgerichte aanpak van de verkenningengebieden, de inhoud van de projectbundels, afspraken omtrent evaluatie, de beoordeling van vakgebonden attitudes enz. worden nog niet aangepakt. Slechts enkele leraren volgen vakgebonden nascholing.

3.5 Techniek in de a-stroom

Voldoet niet

Motivering

- De eindtermen en leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De leerinhouden worden onvolledig aangeboden doordat het nieuwe leerplan (D/2010/7841/017 september 2010) een jaar te laat werd geïmplementeerd en momenteel dus enkel in het eerste leerjaar wordt aangereikt. In het tweede leerjaar hanteert de school een leerplan dat werd ingetrokken.
- De minimale materiële vereisten in de verschillende vestigingsplaatsen zijn niet of ontoereikend aanwezig. De vaklokalen in Neeroeteren en Maaseik bieden onvoldoende ruimte en uitrusting om in functie van de grootte van de klasgroep actief en constructief te leren zoals de beschikbaarheid van voldoende les- en werktafels, opbergruimte, één computer per drie leerlingen, voldoende machines en

gereedschappen. De gebruikte kolomboormachines zijn onvoldoende beveiligd en de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen zijn niet beschikbaar of worden niet gebruikt. De roostering van het vaklokaal (Maaseik) verloopt niet optimaal zodat sommige klasgroepen les krijgen in een traditioneel klaslokaal en het nodige materiaal moet verhuizen. Aspecten zoals veilig werken en het optimaal gebruik van de lestijd krijgen onvoldoende aandacht. In Kinrooi is het vaklokaal voldoende ruim, maar ook hier ontbreken gereedschappen. Met het oog op de verdere implementatie van het leerplan in het tweede leerjaar zijn bijkomende investeringen noodzakelijk.

- Ook een aantal aanbevelingen uit het leerplan die de kwaliteitsvolle realisatie van het leerplan bevorderen krijgen onvoldoende aandacht. Het gebrek aan continuïteit in de opdrachten van de leraren en de onevenwichtige spreiding van het totaalpakket lesuren in de opdrachten zijn jaarlijks terugkerende knelpunten. Deze aspecten wegen zwaar op de motivatie van de meeste leraren en leiden tot frustraties en moedeloosheid. Positief is de roostering van de lestijden techniek in blok, maar de grootte van de klasgroepen (tot 24 leerlingen) overschrijdt de aanbeveling van 12-16 leerlingen ruimschoots.
- Uit de documentenanalyse van het eerste leerjaar (huidige schooljaar) blijkt dat een degelijke leerplanstudie zich opdringt. Het leerproces wordt vooral gestuurd door het handboek en onvoldoende vanuit het leerplan. Positief is zeker de uitwerking van techniekprojecten al is de link met de vijf toepassingsgebieden niet steeds duidelijk. De evaluatie is onvoldoende valide (afgestemd op de leerplandoelstellingen) en bestaat momenteel uit een beperkte productevaluatie.
- Ondanks de hoger beschreven knelpunten heerst er een aangenaam leer- en leefklimaat. De leerlingen worden zo goed mogelijk begeleid en de techniekprojecten dragen positief bij tot de motivatie van de leerlingen.
- De vakgroep vergadert ongeveer één maal per trimester. De agenda is onduidelijk en uit de verslaggeving blijkt dat vooral praktische afspraken aan bod komen. Vakinhoudelijke afspraken zoals bijv. gelijkgerichte afspraken omtrent evaluatie, de beoordeling van attitudes, een kritische toetsing van de techniekprojecten enz. zijn nog niet aan de orde. Slechts enkele leraren volgen vakgebonden nascholing.

3.6 Wiskunde in 1A

Voldoet niet

Motivering

- De vaststellingen slaan op de basisvorming. De eindtermen en leerplandoelstellingen van het graadlerplan in de eerste graad a-stroom (D/2009/7841/003) worden niet in voldoende mate gerealiseerd in 1A.
- De eindtermen en leerplandoelen worden in sommige lesgroepen onvolledig, met te weinig evenwicht en niet altijd met voldoende diepgang aangeboden. De onderwijsorganisatie belemmert soms het bereiken van de leerplandoelen omdat sommige groeperingen van leerlingen niet functioneel zijn voor het realiseren van alle leerplandoelen en de instructietijd beperkt is. Het didactisch materiaal en de schooluitrusting ondersteunen te weinig het bereiken van de leerplandoelen. De evaluatiepraktijk gaat onvoldoende na of de eindtermen en leerplandoelen worden bereikt.
- De gehanteerde indeling per hoofdstuk in de gemeenschappelijke planning en bij de proefwerken wordt sterk aangestuurd door de volgorde (en de graad van uitwerking) van de leerinhouden in het werkboek. Er wordt voor de tijdsverdeling te weinig rekening gehouden met de suggesties van het leerplan. Hierdoor ontstaat er een sterke benadrukking van de getallenleer ten koste van meetkunde. Daarnaast wordt de reële tijdsbesteding onvoldoende bewaakt. De instructietijd is in sommige lesgroepen veeleer beperkt door allerlei lesuitval en de ruime tijd die besteed wordt aan evaluatie. Ten gevolge van het overschrijden van de voorziene tijd wordt in bepaalde lesgroepen de leerstof, voorzien tijdens de laatste weken voor een proefwerk niet of zeer summier

aangereikt. Dit heeft tot gevolg dat in sommige lesgroepen bepaalde leerplandoelstellingen onvoldoende aan bod komen. Dit is het geval voor letterrekenen en omvormen van formules (leerplandoelstellingen G20 en 21), ontwikkeling van ruimtefiguren (M26, M28) en deelbaarheid (G15, G17 en G18).

- De school organiseert voor de meeste leerlingen in 1A vijf wekelijkse lestijden. Alleen in de groepen, die in het keuzegedeelte vier lesuren klassieke studiën of technologische activiteiten volgen, wordt de leerstof aangeboden in vier wekelijkse lestijden. Hierdoor ontstaan er bij de leerlingen van 1A drie groepen qua lestijden voor wiskunde: 5 uren, (4+1) uren en 4 uren. Bij de lesgroepen met 5 lestijden wordt de leerstof volgens de voorschriften van het leerplan verdeeld over 75 % elementair + basis en 25 % verdieping. De lesgroepen met 4 lestijden dienen echter dezelfde leerstof te verwerken in één lestijd minder, maar met identiek dezelfde evaluatie (herhalingstoetsen en proefwerken), waardoor het lestempo er beduidend hoger ligt en een aantal leerplanonderdelen er oppervlakkiger en met minder verdieping aangeboden worden. Deze leerlingen zitten meestal samen met de leerlingen met (4+1) lestijden, waarbij de bijkomende lestijd een ondersteuningsuur is waarin de leerstof herhaald wordt.
- Het didactisch materiaal en de schooluitrusting beantwoorden onvoldoende aan de minimumvoorwaarden die het leerplan beschrijft. Er zijn geen vaklokalen wiskunde. De lessen worden meestal georganiseerd in gewone leslokalen (sommige in paviljoenen) met weinig of geen wiskundige aankleding en zonder pc voor demonstratief gebruik door de leraar. Hoewel er een ruim aanbod aan ondersteunende software bestaat voor meetkunde worden er slechts zelden inzichten gedemonstreerd door de leraren. Dat de leerlingen zelf deze software leren hanteren in functie van hun vervolgopleiding wordt evenmin vastgesteld. De leerlingen worden niet geconfronteerd met onderzoeksopdrachten op meetkundige figuren. De computerlokalen zijn te weinig beschikbaar voor wiskunde en sommige ervan zijn duidelijk verouderd qua infrastructuur en uitrusting.
- Het aantal toetsen en taken is voldoende om de leerlingen te kunnen opvolgen en het onderwijsproces zo nodig bij te sturen. De leraren vertrekken van een gemeenschappelijke planning en evalueren bij de proefwerken met dezelfde vragenreeksen. De instructietijd wordt beperkt door herhalingstoetsen van een volledig lesuur en de ruime proefwerkperiodes. De gemeenschappelijke proefwerken zijn erg volumineus (deel met en deel zonder rekenmachine) en volgen de indeling in de drie beheersingsniveaus. Ze bevatten een algemeen totaal en een totaal per beheersingsniveau, maar er kan nog onvoldoende transparant aangetoond worden welke leerplandoelstellingen al dan niet bereikt zijn door de leerlingen. Diagnostisch werken komt niet systematisch voor na een overhoring. Uit een analyse van de proefwerkvragen blijkt dat een groot aantal vragen verkeerd gecatalogeerd zijn waarbij verdiepings- of uitbreidingsleerstof ten onrechte als basis of elementair wordt aangeduid. Kennisgerichte evaluatie door bijvoorbeeld het formeel geven van definities wordt soms sterker geaccentueerd dan nodig om de leerplandoelstellingen te realiseren. De evaluatie is hoofdzakelijk productgericht en te weinig procesgericht, ook al doen de leraren in de klaspraktijk af en toe inspanningen om vaardigheden en attitudes na te streven. Over de wiskundige vaardigheidsdoelstellingen bestaat geen enkele vorm van rapportering en ze vormen nog geen substantieel deel van de evaluatie. Ook de verhouding 2/3 proefwerken t.o.v. 1/3 dagelijks werk werkt de productevaluatie in de hand.
- In enkele lesgroepen van 1A zijn er veel tekorten op de proefwerken en jaartekorten. Uit de notulen van de delibererende klassenraden blijkt dat op basis van o.a. een tekort voor wiskunde sommige leerlingen worden geclausuleerd naar het tweede leerjaar voor bepaalde basisopties, waarmee ze echter in dit leerjaar samenzitten voor wiskunde. De school kan met deze resultaten niet aantonen dat de aangereikte doelstellingen ook voldoende bereikt zijn. Deze zwakke resultaten en het onvoldoende aansluiten van de vragen op de leerplandoelstellingen leiden bijgevolg tot de conclusie

dat de leerplanrealisatie onvoldoende is. De rapporteringspraktijk is onvoldoende informatief om het bereiken van de leerplandoelen te ondersteunen.

- Uit de lesobservaties blijkt dat de leraargestuurde werkvormen overheersen. In de lessen heeft het onderwijsleergesprek de overhand. Algemeen is er weinig of geen aandacht voor activerende werkvormen en differentiatie. De school investeert in leerzorg door een aantal leraren via bpt⁴-uren vrij te stellen om hetzij de leerbegeleiding uit te bouwen, hetzij inhaallessen te begeleiden.
- De vakgerichte en algemene nascholing was in de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting veeleer beperkt en leraarafhankelijk. De vakgroep vergadert een drietal keer per schooljaar formeel. Hiervan wordt een verslag gemaakt. Daarnaast overleggen de leraren per campus frequent informeel. Inhoudelijk blijven de gesprekken beperkt tot praktische afspraken en het overleg over het gemeenschappelijk proefwerk. Reflectie over de gehanteerde werkvormen, het uitwerken van leerlijnen, de evaluatie en vooral leerplanstudie vormen nog geen vast item.

3.7 Wiskunde in de basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming

Voldoet niet

Motivering

- De vaststellingen slaan op de basisvorming. De eindtermen en leerplandoelstellingen van het graadleerplan in de eerste graad a-stroom (D/2009/7841/003) worden niet in voldoende mate gerealiseerd in de basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming.
- De eindtermen en leerplandoelen worden in sommige lesgroepen onvolledig, met te weinig evenwicht en niet steeds met voldoende diepgang aangeboden. De onderwijsorganisatie bevordert niet steeds het bereiken van de leerplandoelen omdat sommige groeperingen van leerlingen niet functioneel zijn voor het realiseren van alle leerplandoelen en door de beperkte instructietijd. Het didactisch materiaal en de schooluitrusting ondersteunen te weinig het bereiken van de leerplandoelen. De evaluatiepraktijk gaat onvoldoende na of de eindtermen en leerplandoelen worden bereikt.
- De gehanteerde indeling per hoofdstuk in de gemeenschappelijke planning en bij de proefwerken wordt sterk aangestuurd door de volgorde (en de graad van uitwerking) van de leerinhouden in het werkboek. Er wordt voor de tijdsverdeling te weinig rekening gehouden met de suggesties van het leerplan. Hierdoor ontstaat een sterkere benadrukking van de getallenleer ten koste van meetkunde. Daarnaast wordt de reële tijdsbesteding onvoldoende bewaakt. De instructietijd is in sommige lesgroepen veeleer beperkt door allerlei lesuitval en de ruime tijd die besteed wordt aan evaluatie. Ten gevolge van het overschrijden van de voorziene tijd wordt in bepaalde lesgroepen de leerstof, voorzien tijdens de laatste weken voor een proefwerk niet of zeer summier aangereikt. Dit heeft tot gevolg dat vorig schooljaar in sommige lesgroepen bepaalde leerplandoelstellingen onvoldoende aan bod kwamen. Dit is in de vermelde basisopties van het tweede leerjaar het geval voor het oplossen van vraagstukken i.v.m. betekenisvolle situaties (G39), het verband tussen gelijkvormigheid en schaal (M44) en het aflezen en interpreteren van een gegeven strook- en schijfdiagram (G43). Bovendien worden leerplandoelstellingen die de nodige inoefentijd vergen, zoals vraagstukken, merkwaardige producten en bewijzen van eigenschappen in meetkunde maar kort voor de examenperiodes aangereikt.
- In de basisopties Moderne wetenschappen en Sociale en technische vorming hebben de leerlingen vijf wekelijkse lestijden, in Mechanica-Elektriciteit vier. De lesgroepen van

⁴ bijzondere pedagogische taken

deze laatste basisoptie bestaan over het algemeen uit leerlingen die het reeds in het eerste leerjaar zeer moeilijk hadden met het verwerken van de leerstof wiskunde en toch krijgen deze leerlingen in het tweede leerjaar voor dezelfde leerstof en dezelfde evaluatie één lestijd minder dan hun medeleerlingen. De leerlingen van de basisopties Industriële wetenschappen en Sociale en technische vorming vormen één lesgroep. Vermits deze leerlingen in de tweede graad enerzijds het leerplan a en anderzijds het leerplan d zullen volgen met niet alleen inhoudelijke verschillen maar vooral verschillen qua begrips- en abstractievermogen is voor beide groepen zeker een verschil in aanpak vereist. Er is echter geen sprake van binnenklasdifferentiatie, zoals voorzien in het leerplan. Dit is eveneens het geval voor 'Moderne wetenschappen' met andere basisopties (Bouw- en houttechnieken, Sociale en technische vorming, Mechanica-elektriciteit), waarbij door niet te differentiëren in verdieping en evaluatie soms veel vaktekorten ontstaan in de andere basisopties.

- Het didactisch materiaal en de schooluitrusting beantwoorden onvoldoende aan de minimumvoorwaarden die het leerplan beschrijft. Er zijn geen vaklokalen wiskunde. De lessen worden meestal georganiseerd in gewone leslokalen (sommige in paviljoenen) met weinig of geen wiskundige aankleding en zonder pc voor demonstratief gebruik door de leraar. Hoewel er een ruim aanbod aan ondersteunende software bestaat voor meetkunde worden er slechts zelden inzichten gedemonstreerd door de leraren. Dat de leerlingen zelf deze software leren hanteren in functie van hun vervolgopleiding wordt evenmin vastgesteld. De leerlingen worden niet geconfronteerd met onderzoeksopdrachten op meetkundige figuren. De computerlokalen zijn te weinig beschikbaar voor wiskunde en sommige ervan zijn duidelijk verouderd qua infrastructuur en uitrusting.
- Het aantal toetsen en taken is voldoende om de leerlingen te kunnen opvolgen en het onderwijsproces zo nodig bij te sturen. De leraren vertrekken van een gemeenschappelijke planning en evalueren bij de proefwerken met dezelfde vragenreeksen. De instructietijd wordt beperkt door herhalingstoetsen van een volledig lesuur en de ruime proefwerkperiodes. De gemeenschappelijke proefwerken zijn erg volumineus (deel met en deel zonder rekenmachine) en volgen de indeling in de drie beheersingsniveaus. Ze bevatten een algemeen totaal en een totaal per beheersingsniveau, maar er kan nog onvoldoende transparant aangetoond worden welke leerplandoelstellingen al dan niet bereikt zijn door de leerlingen. Diagnostisch werken komt niet systematisch voor na een overhoring. Uit een analyse van de proefwerkvragen blijkt dat een groot aantal vragen verkeerd gecatalogeerd zijn waarbij verdiepings- of uitbreidingsleerstof ten onrechte als basis of elementair wordt aangeduid. Kennisgerichte evaluatie door bijvoorbeeld het formeel geven van definities wordt soms sterker geaccentueerd dan nodig om de leerplandoelstellingen te realiseren. De evaluatie is hoofdzakelijk productgericht en te weinig procesgericht, ook al doen de leraren in de klaspraktijk af en toe inspanningen om vaardigheden en attitudes na te streven. Over de wiskundige vaardigheidsdoelstellingen bestaat geen enkele vorm van rapportering en ze vormen nog geen substantieel deel van de evaluatie. Ook de verhouding 2/3 proefwerken t.o.v. 1/3 dagelijks werk werkt de productevaluatie in de hand.
- In de onderzochte basisopties zijn er veel tekorten op de proefwerken en jaartekorten. In sommige lesgroepen van de basisopties Mechanica-elektriciteit en Sociale en technische vorming behaalt meer dan de helft van de leerlingen niet de helft van de punten op de proefwerken. De school kan met deze resultaten niet aantonen dat de aangereikte doelstellingen ook voldoende bereikt zijn. Deze zwakke resultaten en het onvoldoende aansluiten van de vragen op de leerplandoelstellingen leiden bijgevolg tot de conclusie dat de leerplanrealisatie onvoldoende is. Deze resultaten hebben bovendien invloed op de uitgereikte B- en C-attesten in meerdere basisopties. De rapporteringspraktijk is onvoldoende informatierijk om het bereiken van de leerplandoelen te ondersteunen.
- Uit de lesobservaties blijkt dat de leraargestuurde werkvormen overheersen. In de lessen heeft het onderwijsleergesprek de overhand, toch zijn er een aantal

leraarafhankelijke pogingen om in de lessen de leerlingen actiever te maken o.a. door contractwerk, maar hierbij maakt men dan een verkeerde keuze qua item. Algemeen is er weinig of geen aandacht voor activerende werkvormen en differentiatie. De school investeert in leerzorg door een aantal leraren via bpt-uren vrij te stellen om hetzij de leerbegeleiding uit te bouwen, hetzij inhaallessen te begeleiden.

- De vakgerichte en algemene nascholing was in de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting veeleer beperkt en leraarafhankelijk. De vakgroep vergadert een drietal keer per schooljaar formeel. Hiervan wordt een verslag gemaakt. Daarnaast overleggen de leraren per campus frequent informeel. Inhoudelijk blijven de gesprekken beperkt tot praktische afspraken en het overleg over het gemeenschappelijk proefwerk. Analyse van de resultaten van de leerlingen in de bovenbouwscholen, reflectie over de gehanteerde werkvormen, het uitwerken van leerlijnen, de evaluatie en vooral leerplanstudie vormen nog geen vast item.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Motivering

- De leerbegeleiding wordt vanuit de centrale dienst leerlingenbegeleiding van de scholengemeenschap aangestuurd. De beleidslijnen en -structuren zijn goed uitgewerkt in een visietekst. De implementatie, aansturing en opvolging van de beleidslijnen wordt overgelaten aan de pedagogisch directeur van elke school. De school interne leerlingen begeleiding (ILB) moet zorgen voor de concretisering van de beleidslijnen. Recent werd op scholengemeenschapsniveau het initiatief 'Coaching en Training op Maat' (CTM) opgestart. Dit initiatief heeft een tweeledig doel: individuele leerlingen remediëren en leraren professionaliseren rond 'leren leren'.
- De implementatie van de leerbegeleiding stoelt op een sterke socio-emotionele begeleiding van de leerling en zorgt voor een degelijke schoolloopbaanbegeleiding. De nauwe verwevenheid van deze drie processen is een voorbeeld van goede praktijk. De visie gaat uit van de idee dat het welbevinden van de leerling primordiaal is om de motivatie te verhogen en het leerproces te optimaliseren.
- Op niveau van de scholengemeenschap werden initiatieven ontwikkeld. Via trainingssessies reikt men zowel leraren als leerlingen theoretische kaders met betrekking tot leren aan. De bedoeling is om deze modellen vervolgens via lessen en coachingsessies in de praktijk om te zetten. Om de professionaliteit van de vakleraren te verhogen met betrekking tot 'leren leren' wordt een interne nascholing voorbereid. De leerlingen krijgen een beter inzicht in hun leerstijlen en sterktes. Het optimaliseren van het leerproces bij de individuele leerling vormt steeds het uitgangspunt.
- De school brengt de zorgbehoeften van de leerlingen in kaart. Voor de start van het schooljaar (mei-juni) worden instaptoetsen voor wiskunde en de taalvakken afgenomen en de geattesteerde leer- en ontwikkelingsstoornissen gedetecteerd. De preventieve leerbegeleiding vertaalt zich in tal van initiatieven zoals onder meer vakantiecursussen voor wiskunde en Frans, een wekelijks projectuur met onder meer een invulling rond 'leren leren', studietips voor elk vak, structurele inhaallessen voor wiskunde en Frans. Voor de start van het schooljaar krijgen alle betrokken leraren per klas een overzicht

van de verzamelde informatie over de leerlingen. De begeleidende klassenraden besteden aandacht aan de registratie van gegevens met betrekking tot de studiehouding en -methode en het formuleren van remediërvorststellen.

- Leerlingen met leer- en studieproblemen worden door het ILB intensief begeleid en accuraat opgevolgd. De interventies van de ILB worden meestal degelijk geïnvastariseerd in het digitaal leerlingvolgsysteem. De effecten van de ILB worden intuïtief aangewend om de eigen werking bij te stellen.
- De school verwacht remediërende ondersteuning door de vakleraren. Het opspoorbare aanbod is echter sterk afhankelijk van de leraar, vakgroep en vestigingsplaats. De opvolging en de inventarisatie van de acties is nog een werkpunt. Slechts enkele leraren registreren nauwgezet alle vakinhoudelijke remediërvorststellen en de resultaten in het digitale leerlingvolgsysteem. De resultaten van de aangeboden remediëring worden nog onvoldoende aangewend om de motivering van de B- en C-attesten te onderbouwen.

4.1.2 *Loopbaanbegeleiding*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Motivering

- Op het niveau scholengemeenschap zijn er brochures die het brede studieaanbod met een ordening van studierichtingen volgens belangstellingsgebieden en leertrajecten per graad verduidelijken. Met het oog op een degelijke onderbouwing van de klassenraadadviezen verwacht men dat alle leraren zich deze kennis eigen maken en dat er onder leiding van de pedagogische instellingsdirecteurs specifieke begeleidingsinitiatieven worden opgezet in de scharnierjaren.
- Voor de ingeschreven leerlingen uit de omliggende Vlaamse gemeenten neemt de loopbaanbegeleiding een aanvang op het einde van het schooljaar in basisschool (mei-juni) met de overdracht van de leerlingeninformatie vanuit de basisschool naar de eerste graad, o.a. via de BaSO-fiche⁵ en het zorgdossier. Voor de instromers uit de Nederlandse scholen beschikt men over de resultaten van de CITO-toets⁶. Ingeval van twijfel worden extra instaproeven afgenomen om een correct beeld te krijgen van de competenties van de leerling.
- Voor de loopbaanbegeleiding binnen de eerste graad beschikt de school over een goed uitgewerkt stappenplan, waarin men de leerlingen tracht op te voeden tot keuzebekwaamheid naar het einde van het schooljaar en de eerste graad. Een belangrijk deel van de uitwerking hiervan gebeurt binnen het 'projectuur', dat in de wekelijkse lessenrooster van elke klas is opgenomen. Men vertrekt hierbij van de belangstellingsgebieden van de leerling, biedt de leerlingen en hun ouders informatie via verschillende kanalen aan en laat hen een voorlopige studiekeuze maken. Aansluitend hierop bespreekt een klassenraad de doorstromingsmogelijkheden van de leerlingen, gevolgd door een communicatietraject met de betrokken leerlingen en ouders. Een belangrijke en sturende rol is hier weggelegd voor de klastitularis. De nodige professionaliteit bij elke leraar rond de keuzeprofielen (plaats van de studierichtingen binnen de belangstellingsgebieden, de leerplannen, de studierichtingen en de leerstijlprofielen) is momenteel nog onvoldoende aanwezig. De kwaliteit van de loopbaanbegeleiding is daardoor sterk afhankelijk van de bekwaamheid van de betrokken titularis. Nascholing, aansturing en opvolging verdienen nog aandacht.

⁵ Een BaSO-fiche is een individuele fiche die de leerlingen aan het einde van hun loopbaan in het basisonderwijs meekrijgen.

⁶ CITO-toets is een toets die leerlingen van het Nederlandse basisonderwijs in groep 8 afleggen zodat men een beeld kan krijgen wat het best passende vervolgonderwijs voor de deelnemende leerling zou kunnen zijn.

- Het vak techniek wordt nog onvoldoende aangewend als mogelijke bron om de studiekeuze van de leerlingen te ondersteunen.
- De school verzamelt gegevens over de leerlingenresultaten in de eigen school en in het eerste jaar van de tweede graad. Deze gegevens worden nog onvoldoende systematisch en cyclisch geanalyseerd met het oog op evaluatie en de kwaliteitsbewaking van haar inspanningen betreffende loopbaanbegeleiding.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Noch op het niveau van de scholengemeenschap, noch op het niveau van de eerstegraadsscholen is een visie op evaluatie neergeschreven. De visie op en de organisatie van de evaluatie is ingebed in de schoolcultuur en vloeit voort uit tradities en de recent nauwer aangehaalde samenwerkingsverbanden tussen de verschillende vestigingsplaatsen. Er gaat vooral aandacht naar leer- en loopbaanbegeleiding, niet naar evaluatie op zich. Er werden op het niveau van de scholengemeenschap wel deliberatiecriteria uitgewerkt. Deze hadden mee als doel om een soms al te strenge, kennisgerichte deliberatie te milderen. De gehanteerde criteria staan echter expliciet vermeld in het schoolreglement, waardoor ze de autonomie van de delibererende klassenraad om tot een eindbeslissing te komen, kunnen beknotten. Dit is in strijd met de regelgeving (BVR 2002, art. 5, §1).
- In de praktijk hanteert de school een gemengd evaluatiesysteem bestaande uit de evaluatie van persoonlijk werk, proefwerken en permanente evaluatie. Door het grote gewicht van de proefwerken ten opzichte van het dagelijks werk in het puntentotaal ligt de nadruk sterk op productevaluatie en worden de dagelijkse inspanningen van de leerlingen weinig gevalideerd. Dit is minder het geval in de b-stroom, waar gekozen wordt voor permanente evaluatie. Het invoeren van een proefwerk voor bepaalde vakken strookt echter niet met de visie van permanente evaluatie.
- In de eerste graad heerst een toetscultuur met zeer frequente, niet altijd leerplangerichte toetsing. Hoewel er hier en daar sprake is van zelfevaluatie, blijft de evaluatie overwegend traditioneel en zijn er weinig of geen nieuwe vormen van evaluatie aanwezig. De school besteedt wel aandacht aan attitudes: leerlingen worden geëvalueerd op werk-, leer- en leefhouding.
- De school organiseert voor alle leerlingen in de a-stroom drie proefwerkperioden per schooljaar. De gemeenschappelijkheid van de proefwerken in bepaalde vakken is een positief gegeven, maar houdt het risico in dat te weinig rekening wordt gehouden met de verschillen tussen leerlingengroepen. Dit leidt tot zeer lage scores en in combinatie met de resultaten dagelijks werk tot onvoldoendes op jaarbasis voor bepaalde leerlingengroepen.
- De deliberatiepraktijk is prospectief en streeft een aangepaste oriëntering van de leerlingen na. De evolutie in de resultaten van de leerlingen vormt een belangrijke factor in de beslissing. Bij twijfel wordt er gewerkt met een systeem van vakantietaken, bedoeld als studiehulp, niet als straf.
- De motivatie van de B- en C-attesten bestaat uit een cijfermatige verantwoording (aantal uren onvoldoende) en een verwijzing naar de deliberatiecriteria. In de motivering ontbreken de elementen, die hebben geleid tot de beslissing van de delibererende klassenraad (o.a. de aangeboden remediëringsinitiatieven en verstrekte leerbegeleiding). Ook de inhoudelijke analyse van de tekorten is voor verbetering vatbaar. In functie van een kwaliteitsvolle formulering van de adviezen, wordt aan de klassenraad een uitgebreide lijst met mogelijke commentaren aangereikt.

- De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aspecten van evaluatie zoals validiteit, representativiteit en transparantie ligt bij de vakgroepen en de individuele leraren. Dit resulteert in vestigingsplaats-, vakgroep- en leraargebonden verschillen. Zo is leerplangerichtheid veeleer zeldzaam dan wel algemeen gebruikelijk in de onderzochte vakken/structuuronderdelen. De meeste vakgroepen hebben nog een hele weg af te leggen rond procesevaluatie en een transparante inventarisering van de verworvenheden rond kennis, vaardigheden en attitudes. De aanwezige professionaliteit van de vakgroepen betreffende evaluatie verschilt sterk. Wel werd in het kader van de GOK⁷-doelstellingen de professionalisering van leraren voor het formuleren van attitudecommentaren verhoogd.
- De school verzamelt gegevens over de leerlingenresultaten in de eigen school en in het eerste leerjaar van de tweede graad. Deze gegevens worden echter nog onvoldoende systematisch en cyclisch geanalyseerd met het oog op de evaluatie en de kwaliteitsbewaking van haar inspanningen betreffende loopbaanbegeleiding.

Inbreuken tegen de regelgeving

De motivering van de B- en C-attesten conform het besluit van de Vlaamse regering van 19/7/2002, Art. 5, §1, §5, §8.

De autonomie van de delibererende klassenraad om tot een eindbeslissing te komen vrijwaren conform het besluit van de Vlaamse regering van 19/7/2002, Art. 5, §1.

4.2.2 Rapporteringpraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- ondersteuning.

Motivering

- De school heeft geen richtlijnen uitgeschreven voor de wijze van rapporteren over de evaluatieresultaten. Er bestaan wel beperkte afsprakenkaders die de rapporteringpraktijk gedeeltelijk stroomlijnen. Bindende afspraken over de rapporteringfrequentie betreffende toetsen en taken en de verdeling van de puntengewichten binnen de vakken zijn er nauwelijks. Hieruit volgt dat er verschillen zijn. Beoordelingscriteria binnen de vakken zijn dikwijls niet bepaald, waardoor de communicatie naar de leerlingen en ouders niet transparant is.
- Vijfmaal per jaar krijgen de leerlingen een rapport waarin de punten van dagelijks werk en de proefwerken opgenomen zijn. De school heeft daarvoor een digitaal rapport ingevoerd met vermelding van het klasgemiddelde, mediaan en 'uren-onvoldoende'. De rapporten bevatten ook concrete informatie o.a. over de wijze waarop de punten berekend en geïnterpreteerd moeten worden en de verhouding dagelijks werk/proefwerken. Er is ruimte voorzien voor commentaar van de klassenraad, die vaststellend en aanmoedigend geformuleerd is.
- Behalve een cijfermatig is er ook een attituderapportering via een grafiek. Aanvullend bestaat voor de leraren de mogelijkheid tijdens het schooljaar een vakrapport aan de leerling mee te geven, met meer specifieke en gedetailleerde informatie over de aard van de tekorten.
- Het leerlingenrapport is gekoppeld aan het elektronisch leerlingenvolgsysteem, waarvan het gebruik recent opgestart en in volle ontwikkeling is. Het is de bedoeling daarin alle informatie over individuele leerlingen samen te brengen, wat alsnog niet het geval is.
- De behaalde resultaten worden aan de ouders toegelicht tijdens de oudercontacten. Via de agenda en een daartoe ontworpen 'Communicatiemap' communiceert de school met de ouders over de punten die de leerlingen behaald hebben voor dagelijks werk.

⁷ Gelijke onderwijskansen

Daar kan de vakleraar commentaar bijvoegen. Sommige leraren vermelden op de toetskopijen wat de leerling kan doen om zijn leerproces bij te sturen.

- De rapporteringspraktijk is voor een aantal vakken weinig informatief om het bereiken van de leerplandoelen te ondersteunen.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De scholengemeenschap wordt bestuurd door één schoolbestuur. De hoofddoelstellingen zijn de realisatie van een transparant en rationeel studeraanbod in de regio Maaseik-Kinrooi, naast het benutten van de voordelen van samenwerkingsverbanden op heel wat niveaus. Vanaf volgend schooljaar is het pedagogisch structuurplan voltooid: een eerste graad over drie vestigingen verspreid en één bovenbouw, waarvan de 42 studierichtingen in vier belangstellingsgebieden aangeboden worden: Talen en Wetenschappen / Handelswetenschappen / Nijverheid en Techniek / Sociale Wetenschappen en Welzijn.
- Heel wat aspecten van de onderwijsorganisatie worden centraal vanuit de scholengemeenschap aangestuurd: het pedagogisch beleid, logistiek en infrastructuur, boekhouding, aankoopdienst, personeelsdienst, ict, externe relaties, veiligheid en welzijn worden centraal georganiseerd om de professionaliteit te versterken en een grotere continuïteit te waarborgen. Aan het hoofd van iedere vestiging van de eerste graad en van ieder belangstellingsgebied staat een pedagogisch directeur die het gezicht is van die vestiging of dat belangstellingsgebied. De directeur is verantwoordelijk voor de dagelijkse werking van de school en fungeert als belangrijkste interne en externe gesprekspartner.
- Voor elk van de drie vestigingen van de eerste graad is één pedagogisch directeur bevoegd. Hij/zij staat in voor het nemen van de uiteindelijke beslissingen i.v.m. de schoolorganisatie van zijn/haar campus op administratief en pedagogisch vlak. Deze directeur is algemeen verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het dagelijkse schoolleven, voor het aanwerven van leraren en het behartigen van leerlingenproblemen. Daarnaast is hij/zij medeverantwoordelijk voor de gebouwen, het dagdagelijks onderhoud, de algemene promotie van de school, de buitenschoolse contacten en de vergaderingen ter ondersteuning en bevordering van de onderwijsopdracht in haar meest brede context.
- De pedagogisch directeur wordt voor deze taken en verantwoordelijkheden op zijn/haar school bijgestaan en ondersteund door de technisch-adviseurs (TA), de graadcoördinator en een beperkt aantal opvoeders en administratieve medewerkers. Van samenwerking tussen de TA's over de campussen en over de harde en zachte sector heen is er echter weinig vast te stellen. De graadcoördinator zorgt voor de aansturing en opvolging van vakgroepen. Hij vormt samen met de drie directeurs het adviesorgaan 'Wdeg', dat wekelijks vergadert om de gelijkgerichtheid over de drie campussen en onder het personeel te bewaken. De uiteindelijke beslissingen o.a. qua lessenroosters worden echter genomen op de vergaderingen van de 'Stafs', bestaande uit alle directeurs van de scholengemeenschap. De gelijkgerichtheid op het niveau van de eerstegraadsscholen en de bovenbouwscholen van de scholengemeenschap is nog in volle ontwikkeling. Doordat de structurele ontwikkelingen veel tijd en energie vragen, is de belangstelling voor het pedagogische vervaagd. De concrete invulling van het takenpakket van de vakgroep loopt – afhankelijk van de betrokken leraren - sterk uiteen. De implementatie van vele beleidsinitiatieven is dan ook nog duidelijk vakgroep- of leraargebonden en leidt soms tot onderlinge discussies.
- De leerlingenbegeleiding wordt centraal aangestuurd en op elke campus begeleid door de pedagogisch directeur en de cel leerlingenbegeleiding. Via coaching beschouwt men alle leraren samen met de klassenleraar (met een vrijgesteld uur) als eerste verantwoordelijken voor de leerbegeleiding op klasniveau. Dit gebeurt echter niet door

alle leraren even grondig omdat de opvolging op beleidsniveau onduidelijk is of ontbreekt.

- Het evaluatiebeleid wil competentiegericht zijn, maar gaat nog te veel uit van een aantal tradities op de verschillende scholen. Op schoolniveau zijn er geen gelijkgerichte afspraken over evaluatie van kennis, vakgerichte vaardigheden en attitudes. Het leerboek wordt sterk gevolgd en zelden kritisch in vraag gesteld waardoor de evaluatie te weinig afgestemd is op de leerplandoelen. De beoordelingscriteria zijn niet bepaald en niet transparant. De communicatie naar de leerlingen toe is onduidelijk. Er wordt wel zeer veel geëvalueerd en het overwicht van de proefwerken in de puntenverhouding beantwoordt niet aan de procesevaluatie en het competentieleren. Zelfs in de b-stroom zijn om organisatorische redenen voor enkele vakken in de proefwerkperiodes 'grote testen' ingevoerd, die voor 20% het puntentotaal bepalen in de permanente, zijnde gespreide, evaluatie. Op beleidsniveau werden op het vlak van het bijsturen van de evaluatie nog geen initiatieven ontwikkeld.
- De scholen hebben een aantal schooljaren geleden een talenbeleidsplan ontwikkeld. Dit plan is echter nooit geëvolueerd tot een visie met echt concrete doelstellingen. Het beleid biedt er ook geen structurele ondersteuning voor. Men maakt wel gebruik van initiatieven vanuit de GOK-actieplannen. Onder meer hierdoor is er in enkele vakgroepen aandacht voor de instructietaal. Het geheel heeft echter nog een te vrijblijvend karakter omdat er beleidsmatig geen opvolging voorzien is. Men kan er nochtans niet naast kijken dat een aantal leerlingen echt nood heeft aan ondersteuning in het hanteren van het algemeen Nederlands voor de communicatie en voor het gebruik van de correcte taalregisters.
- De eigen finaliteit van de eerstegraadsscholen komt onder druk te staan door de impliciete druk vanuit de bovenbouwscholen. De wens direct aan te sluiten op een aantal studierichtingen/belangstellingsgebieden heeft als neveneffect dat voor sommige vakken een aantal leerplandoelstellingen niet of met onvoldoende diepgang gerealiseerd worden. Bepaalde randfactoren, vanuit het centraal beheer aangestuurd, zoals het personeels- en het materieel beheer, beïnvloeden de werking van de eerstegraadsscholen negatief. Het personeelsbeheer zorgt ervoor dat de leerplanrealisatie onder druk komt te staan door de versnippering en de instabiliteit van de opdrachten. Voor meerdere vakken zijn er ook fundamentele tekorten qua uitrusting waardoor de realisatie van een aantal leerplandoelen onmogelijk wordt.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De gemoedelijke omgang met de leerlingen.
- De leerlingenbegeleiding op schoolniveau.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplangerichtheid.
- De minimale materiële vereisten conform het leerplan voor de meeste vakken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het evaluatiebeleid.
- De leerbegeleiding op vakniveau.
- De aandacht voor differentiatie in aanpak en evaluatie in samengestelde lesgroepen.
- Het personeelsbeleid.
- De vakgroepwerking.
- De implementatie van activerende werkvormen en vernieuwingen in de onderwijspraktijk.
- De integrale kwaliteitszorg.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het bewaken van de autonomie van de eerstegraadsscholen t.o.v. de scholengemeenschap.
- De opvolging van de leerbegeleiding.
- Het implementeren van een evaluatiebeleid.
- De aansturing en opvolging van de vakwerkgroepen.
- Het bewaken van de continuïteit in de ambtsverrichtingen.
- De analyse van de verzamelde gegevens met het oog op kwaliteitsbewaking.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor Frans in de basisopties Mechanica-elektriciteit en Sociaal technische vorming.
- De leerplanrealisatie voor het beroepenveld in Kantoor en verkoop-verzorging-voeding.
- De leerplanrealisatie voor techniek in 1B.
- De leerplanrealisatie voor techniek in de a-stroom.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in 1A.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de basisopties Mechanica-elektriciteit, Moderne wetenschappen en Sociaal technische vorming.

Wat betreft de regelgeving:

- De motivering van de B- en C-attesten conform het besluit van de Vlaamse regering van 19/07/2002, art. 5, §1, §5, §8.
- De autonomie van de delibererende klassenraad om tot een eindbeslissing te komen, vrijwaren conform het besluit van de Vlaamse regering van 19/07/2002, art. 5, §1.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

ONGUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	techniek, wiskunde	
Graad 1	B	techniek	
Graad 1	Bouw- en houttechnieken	techniek	
Graad 1	Grieks-Latijn	techniek	
Graad 1	Industriële wetenschappen	techniek	
Graad 1	Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		beroepenveld Kantoor en verkoop- Verzorging-voeding
Graad 1	Latijn	techniek	
Graad 1	Mechanica-elektriciteit	Frans, techniek, wiskunde	
Graad 1	Moderne wetenschappen	techniek, wiskunde	
Graad 1	Sociale en technische vorming	Frans, techniek, wiskunde	

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

DE INSPECTIE OORDEELT DAT DE INSTELLING EEN BEROEP MOET DOEN OP EXTERNE ONDERSTEUNING OM DE TEKORTEN TE REMEDIËREN.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

In overeenstemming met het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling Harlindis en Relindis E.G.S. 1 te Maaseik opgestart.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggevers

Leander FROIDCOEUR en Chris VAN WOENSEL

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: Koen BAERTS

9. ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen een termijn van twee maanden na het ontvangen van het ongunstig advies voor de structuuronderdelen

- Graad 1 A
- Graad 1 B
- Graad 1 Bouw- en houttechnieken
- Graad 1 Grieks-Latijn
- Graad 1 Industriële wetenschappen
- Graad 1 Kantoor en verkoop – Verzorging-voeding
- Graad 1 Latijn
- Graad 1 Mechanica-elektriciteit
- Graad 1 Moderne wetenschappen
- Graad 1 Sociale en technische vorming

de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

De Vlaamse regering keurde het ingediende verbeteringsplan niet goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor niet opgeschort.